

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion vakuusrahastosta annettua lakia siten, että rahaston lainanotto tulisi nykyistä joustavamaksi. Lainanottoa koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että valtioneuvosto voisi antaa lainanotosta päättämisen ja siihen liittyvien koron- ja valuutanvaihtosopimusten tekemisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lisäksi la-

kia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahaston hankkimien osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättäminen siirretään rahaston johtokunnalta sen jaostolle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään lokakuussa 1992.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Lainanotto

Valtion vakuusrahasto, jäljempänä rahasto, on valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva, valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto.

Rahasto on perustettu talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi. Valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) mukaan rahastoon kuuluvat talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten yleisöltä talletuksia vastaanottavat sivukonttorit. Rahaston varoista voidaan myöntää tukilainoja ja liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastolle, säästöpankkien vakuusrahastolle ja osuuspankkien vakuusrahastolle. Rahasto voi myös antaa takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille. Rahasto voi myös merkitä rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahaston toiminta ei perustu varojen rahastamiseen, vaan lainanottoon kotimaisilta ja ulkomaisilta pääomamarkkinoilta. Valtion vakuusrahastosta annetun lain mukaan rahasto

voi ottaa toimintaansa varten lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin valtion vakuusrahastosta annetun lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikurssin mukaan.

Eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antamien, valtion budjettitaloutta koskevien lainanottovaltuuksien mukaan valtioneuvostolla on oikeus määrittää rajoissa antaa lainanotosta päättäminen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Vastaavaa lainanoton joustavuuden kannalta tarpeellista oikeutta ei valtioneuvostolla ole valtion vakuusrahaston lainanoton osalta. Lainan ottamisesta rahastolle ja sen ehdoista, yksityiskohtaisistakin, päättää siten aina valtioneuvosto.

Pääomamarkkinoiden nopeista muutoksista seuraa, että myös rahaston lainanotosta päättämisen on oltava riittävän nopeaa ja joustavaa. Tämän vuoksi valtioneuvostolle tulisi antaa valtuutus siirtää määrittämässään rajoissa myös rahaston lainanotosta päättäminen valtiovarainministeriölle.

Nimenomaisen koron- ja valuutanvaihtoso-

pimuksia koskevan valtuuden puuttuessa rahaston lainoista ei, toisin kuin budjettitalouden lainoista, ole myöskään mahdollista tehdä koron- tai valuutanvaihtosopimuksia. Näidenkin käyttö edellyttää nopeaa päätöksentekoa, mikä ei ole mahdollista voimassa olevia säännöksiä sovellettaessa. Valtioneuvostolla tulisi tämän vuoksi olla myös oikeus antaa rahaston lainojen koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättäminen määräämissään rajoissa valtiovarainministeriölle.

Valtion vakuusrahaston lainat ovat pääsääntöisesti yleisön merkittäväksi tarkoitettuja pitkäaikaisia obligaatiolainoja. Tällaiset lainat tulisi ottaa valtion nimissä. Rahaston lainanotto toteutuisi siten valtion budjettitalouden lainanoton ehdoin eikä valtion vakuusrahastolle olisi tarpeellista hankkia erillistä luottokelpoisuusarviota. Luottokelpoisuusarvio vaikuttaa lainojen saatavuuteen ja niiden kustannuksiin kansainvälisillä pääomamarkkinoilla, joilta suurin osa lainoista otettaisiin. Lainanoton rinnastuessa valtion budjettitalouden lainanottoon ja perustuessa valtion luottokelpoisuusarvioon olisi varmuus- ja luotettavuusnäkökohtien ohella mahdollista saavuttaa myös merkittäviä kustannussäästöjä.

Rahaston lyhytaikaiset lainat otettaisiin edelleen rahaston nimissä. Lyhytaikaiset lainat ovat lähinnä tililuoton muodossa olevia, laina-aikataan alle yhden vuoden pituisia lainoja, joilla rahoitetaan rahaston kiireellisiä tukitoimia ennen pitkäaikaisten lainojen saamista tähän tarkoitukseen.

1.2. Vakuusrahaston johtokunnan toimivalta

Rahaston johtokunnasta on säädetty lain 5 §:ssä. Sen mukaan rahaston johtokunnassa on puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä, jotka valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Johtokunnassa ovat edustettuina valtiovarainministeriö, pankkitarkastusvirasto, Suomen Pankki ja rahastoon kuuluvat pankit. Johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia tai pankkitarkastusvirastoa edustavista jäsenistä. Johtokunnan tehtävänä on rahaston toiminnan johto. Johtokunnan tehtävistä määrätään tarkemmin rahaston säännöissä.

Lain 14 §:n 1 momentissa säädetään, että johtokunnan jäsenistä osa muodostaa jaoston.

Johtokunnan jaostoon kuuluvat johtokunnassa edustettuina olevien valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston virkamiehet. Jaosto päättää rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n 3 momentissa ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen antamisesta ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista. Saman pykälän 2 momentin mukaan rahastolle 1 §:n 3 momentin mukaisena tukitoimena hankittujen osakkeiden luovuttamisesta päättää johtokunta.

Hallituksen esityksessä laiksi valtion vakuusrahastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 32/92 vp.) olevien lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pankkeja edustavat johtokunnan jäsenet ovat käytännössä yleensä esteellisiä tekemään tukipäätöksiä tai edustavat tuettavan pankin kilpailijoita, näin ollen tukitoimia koskeva päätösvalta on ollut keskitettävä virkamiehistä koostuvalle johtokunnan jaostolle.

Jaoston toimivaltaa koskevien lain säännösten perustelut soveltuvat myös osakkeiden luovuttamiseen. Tämän vuoksi lain 14 §:ää olisi tarkistettava siten, että myös osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättäminen kuuluisi johtokunnan jaostolle.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä.

4. Säättämisjärjestys

Valtion vakuusrahastosta annettu laki on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Säättämisjärjestys johtui siitä, että valtion vakuusrahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jollaisen perustaminen ei tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä ole mahdollista. Laissa pankeille säädetty vuosimaksu on luonteeltaan veronluonteinen maksu. Kun laki ei

täyttännyt tältä osin hallitusmuodon 61 §:n veroa koskevia säännöksiä, laki oli tämänkin vuoksi käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Nyt ehdotetulla lailla ei puututa valtion vakuusrahaston oikeudellista luonnetta eikä vuosimaksua koskeviin säännöksiin. Tämän vuoksi laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään lokakuussa 1992.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion vakuusrahastosta annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 14 § ja 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n 3 momentissa ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen antamisesta ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista sekä rahastolle 1 §:n 3 momentin nojalla hankittujen osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättää johtokunnan jaosto, johon kuuluvat valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia ja pankkitarkastusvirastoa johtokunnassa edustavat jäsenet.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoi-

miin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikursin mukaan. Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvosto, joka voi määrittämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuunottamatta, otetaan valtion nimissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1992.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri Iiro Viinanen

Laki

valtion vakuusrahastosta annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 14 § ja 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n 3 momentissa ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen antamisesta ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista päättää johtokunnan jaosto, johon kuuluvat valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia ja pankkitarkastusvirastoa johtokunnassa edustavat jäsenet.

Rahastolle 1 §:n 3 momentin nojalla hankittujen osakkeiden luovuttamisesta päättää johtokunta.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa toimintaansa varten lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikurssin mukaan. Lainan ottamisesta ja sen ehdoista päättää valtioneuvosto.

Ehdotus

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n 3 momentissa ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen antamisesta ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista *sekä rahastolle 1 §:n 3 momentin nojalla hankittujen osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättää johtokunnan jaosto*, johon kuuluvat valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia ja pankkitarkastusvirastoa johtokunnassa edustavat jäsenet.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikurssin mukaan. *Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvosto, joka voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuunottamatta, otetaan valtion nimissä.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1992.